

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXXV): cu Memorandumul la Viena!

- scoatem sabia din teacă, sau să o mai lăsăm să ruginească?
- agitatori care de ani de zile se ocupă cu uneltiri naționaliste!

tribunism

Aurel C. Popovici

Scoatem sabia din teacă, sau să o mai lăsăm să ruginească?

Mergem la împărat să-l pârâm pe regele Ungariei ...!

Memorandumul ... lucrare a agitatorilor, răzvrătire și fanatism

Vasile Lucaciu

șagunism

Prea mult era legat împăratul de opera sa fundamentală - înțelegerea cu maghiarii ...

câte erau iluzii și câte erau convingeri legate de mitul „bunului împărat”?

acuzati că „făceau jocul guvernelor ungurești”!

Aurel C. Popovici

Deputațiunea română la Viena cu “Memorandumul”-1892

Gazeta Transilvaniei și Telegraful Român atacă Tribuna!

TRIBUNA 1884

Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

În anul 2017, cotidianul „Tribuna” a prezentat pe larg atât dezbaterile legate de necesitatea și oportunitatea redactării și prezentării „Memorandumului” la Viena, cât și consecințele acestui demers politic, fără precedent în istoria imperiului. În contextul actual al integrării europene, toate lucrările de cercetare pentru „analiza și modelarea culturii politice” ar trebui să prezinte tinerilor aspiranți la activismul politic, luptele și argumentele aduse în cadrul conferințelor naționale ale grupărilor din Partidul Național Român din Transilvania. Gruparea condusă de tribunistii Ioan Slavici profesor (atunci, stabilit în București), Ioan Russu Șirianu și Gh. Bogdan Duică (redactori la „Foaia Poporului” Sibiu) era susținută de partidul liberal din România, condus de marele om politic, Dimitrie Sturdza, aceștia condamnămnd politica „dăunătoare politicii românești” făcută de gruparea influentului om bănățean Alexandru Mocioni și a președintelui Vincențiu Babeș, aceștia fiind **acuzati că „făceau jocul guvernelor ungurești”**. Este memorabilă sinteza făcută de tribunistul Vasile Lucaci, la Conferința Națională din ianuarie 1892, din sala mare de la „Gesellschaftshaus”: „**Ei, băieți! Scoatem sabia din teacă, sau să o mai lăsăm să ruginească?**”. Atunci, delegațiile din Ardeal au votat propunerea lui Eugen Brote, gruparea lui Mocioni fiind nevoită să se retragă din conducerea partidului, fiind format comitetul de 25 care a primit mandatul de definitivare a „Memorandumului” și înaintare la Viena. Pentru toți cititorii „Tribunei” publicăm acest comitet executiv - din monografia dr. Vasile Crișan -, în care îl regăsim pe tânărul Aurel

C. Popovici, singurul membru care, fiind la Graz, era din afara granițelor Ungariei: «dr. Ioan Rațiu (Turda) - președinte, George Pop de Băsești - prim vicepreședinte, Eugen Brote (Sibiu) - vicepreședinte, Vasile Lucaciu (Șisești) - secretar general, Dimitrie Comșa (Sibiu) - secretar I, Septimiu Albini (Sibiu), secretar II, Iuliu Coroianu (Cluj), Daniel Popovici Barcianu (Sibiu), Theodor Mihail (Dej), Vasile Ignat (Beiuș), Alexandru Filip (Abrud), Vasile Rațiu (Făgăraș), Ludovic Ciato (Blaj), Patriciu Barbu (Reghin), Gavril Tripon (Bistrița), Aurel Suci (Arad), Ioan Nichita (Zalău), Mihai Veliciu (Chișineu Criș), Gavril Lazăr (Carei), Iuliu T. Mera (Șiria), Gherasim Domide (Rodna), Rubin Patița (Alba Iulia) și Aurel C. Popovici (Graz)».

Întâlnirea Comitetului executiv al partidului din luna martie 1892, contribuie la dezbaterile finale a „Memorandumului”, stabilind și constituirea unei delegații impunătoare pentru depunerea documentului la împărat. Reacția presei este prezentată în aceeași lucrare: «... Făcând istoricul Memorandumului, Magyar Hirlap îl acuza pe primul ministru Szapáry de slăbiciune la guvernare, Pesti Napló cataloga acțiunea românilor drept trădare de patrie, Egyetértés considera **Memorandumul drept lucrare a agitatorilor, răzvrătire și fanatism.** (...) **Gazeta Transilvaniei și Telegraful Român atacă Tribuna** pentru faptul că prin agitațiile sale neconținute, a determinat luarea hotărârilor de înaintare a Memorandumului la tron, considerând că acest important pas era ultimul ce trebuia făcut. Reținerile lor nu erau legate de conținutul Memorandumului ci de gestul ducerii lui la împărat». Este relevantă pentru acțiunea politică și analiza făcută de dr. Vasile Crișan în subcap. „**Cu Memorandumul la Viena**”: «Este greu de decantat astăzi **câte erau iluzii și câte erau convingeri legate de mitul „bunului împărat”** la cei 237 delegați care au luat drumul Vienei și la miile de români care i-au condus și i-au aclamat cu entuziasm pe parcursul călătoriei lor spre capitala imperiului. Cei care gândeau cu luciditate - și printre ei era și Aurel C. Popovici - nu își puneau prea mari speranțe în capacitatea lui Franz Iosif și a anturajului său de a lua în seamă doleanțele românilor și, cu atât mai mult, de a le soluționa. **Prea mult era legat împăratul de opera sa fundamentală - înțelegerea cu maghiarii**, care, chiar dacă-i tulburau bătrânețea cu veleitățile de independență ale kossuthiștilor, **știa că nu aveau nici forța, nici interesul, să rupă legătura dualistă** și să se arunce, fără nici un reazăm, în lupta cu naționalitățile nemulțumite. Din nou Vasile Lucaciu, temutul preot greco-catolic din Șisești, într-o butadă ce circula în acele zile, sintetiza îndoielile românilor: „**Mergem la împărat să-l pârâm pe regele Ungariei ...**”, făcând aluzie la dubla calitate a monarhului. Dar de un lucru erau siguri cu toții: protestele lor, chiar dacă nu vor fi ascultate de împărat, vor fi auzite de opinia publică europeană și vor pricinui mari necazuri guvernanților de la Budapesta, ceea ce s-a și întâmplat (...) Ambasadorul Germaniei la Viena, Reuss îl informa pe cancelarul Caprivi, la 28 mai, că numărul delegaților români din capitala Austriei era de 237 persoane. La acea dată, ambasadorul, înștiințat de cercurile politice vieneze, știa că delegația română nu va fi primită de împărat, existând opinia oficială despre caracterul nereprezentativ al acțiunii românești. Delegații români încă nu aveau cunoștință de aceasta, dar aveau să afle în curând. Ei nu știau nici că la aflarea veștii privind organizarea delegației pentru înaintarea la tron a Memorandumului, contele Iuliu Szapáry, primul ministru maghiar, intervine, în 23 mai, la împărat cu un memoriu prin care îi cerea să nu primească deputațiunea românească, folosind drept argumente acțiuni la care contribuise și Aurel C. Popovici: „**Acei agitatori care de ani de zile se ocupă cu uneltiri naționaliste**, întovărășindu-se în vremurile din urmă și cu cehii doritori de a distruge baza monarhică a dinastiei și cu alte elemente slave tulburătoare pentru a reuși să seducă pe cetățenii de limbă română din Ungaria, au hotărât ca în calitate de delegați autorizați ai românilor să prezinte la Maiestatea Voastră plângerile acestora împotriva guvernului unguresc formulate într-un Memorand. **Prin aceasta vor să dovedească în fața străinătății**, în fața organizațiilor panslave

din Boemia și de aiurea, dar mai ales în fața iredentei române, că pe teritoriul unguresc ei sunt mandatarii națiunii române ... deoarece în această calitate au fost primiți de Maiestatea Voastră. **Raportul lui Szapary, redactat cu multă artă și înaintat la momentul potrivit, și-a atins scopul.**

Împăratul a refuzat să aibă de a face cu delegația, oficialitățile s-au ferit de a avea legături sau de a face declarații favorabile românilor, aparatul polițienesc a fost pus în mișcare pentru a preveni sau diminua manifestările de simpatie, presa pro-guvernamentală păstrând o atitudine rezervată. Din aceleași motive, demersurile lui Aurel C. Popovici și Eugen Brote pe la redacțiile gazetelor vieneze și pe la oamenii politici din capitala imperiului s-au lovit de indiferență sau de promisiuni de circumstanță. (...) **Aurel C. Popovici și Eugen Brote izbutiseră totuși să obțină concursul politic al Partidului Social - Creștin**, condus de Karl Lueger, al societăților studențești naționaliste austriece și al naționalităților slave din Universitatea vieneză, al „cehilor tineri” și al unor reprezentanți ai „Clubului Hohenwart”, adepți ai principiilor federaliste. (...)

Pentru Aurel C. Popovici și pentru colegii lui de generație, epopeea Memorandumului a avut și alte semnificații.

Din nenumăratele contacte cu protagoniștii scenei politice vieneze și cu reprezentanții studențimii naționalităților s-au cimentat prietenii și proiecte comune. Apropierea de social-creștinii doctorului Lueger, care vor juca un rol tot mai însemnat în viața politică a Austriei și a imperiului, precum și accesul în anturajul contelui Hohenwart, vor încuraja preocupările lui A.C. Popovici pentru dezvoltarea proiectului federalist. La rândul său, Alexandru Vaida Voevod, unul dintre discipolii devotați ai lui Aurel C. Popovici, a rămas cu influențe durabile asupra formării fizionomiei sale politice, în urma evenimentelor de la Viena. „Astfel - își amintește memorialistul - pe încetul, am fost atras tot mai mult de problemele politice naționale. **În acel timp, contactul cu Aurel C. Popovici a avut o influență determinantă asupra mea. Geniul său m-a smuls din direcția socialistă față de care mă simțeam atras, (spunându-mi): „Mai întâi să emancipăm nația noastră de situația ei asuprită, apoi va veni și timpul socialismului”».**

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxxv-cu-memorandumul-la-viena-scoatem-sabia-din-teaca-sau-sa-o-mai-lasam-sa-rugineasca-agitatori-care-de-ani-de-zile-se-ocupa-cu-uneltiri-nationaliste-171632.html>

În: *Tribuna*, 28 august 2023